

В малкото буре...

Има размери по-малки в сравнение с европейския 7x57, но развива по-голяма скорост и енергия, благодарение на по-голямото налягане при изстрел. Сдържан откат, отлични постижения по европейския дивеч с куршуми до 175 грейна.

Ръчно снаряжените патрони на тази проба и съответните куршуми. Отляво надясно: 120 grs Hornady JSP; 145 grs Speer JSP; 160 grs Sierra JSPBT; 162 grs Hornady HPBT Match; 175 grs JSPBT Sierra и 175 grs Hornady JSP.

Американците като цяло и американските ловци в частност нямат култура по отношение на метричните калибри. Свикнали са открай време да използват основно патрони калибър .243, .257, .270 и .308. Относително малко се ориентират към патрони калибър 6,5 и 7 мм, освен последния случай – патрон 7-мм Remington, който е от най-популярните и разпространени патрони в САЩ.

Става дума все пак за изключение, тъй като много патрони 7 мм от миналото и сравнително по-нови няхаха късмет и в повечето случаи изчезнаха от сцената. Да вземем за пример .284 Winchester. Интелигентен патрон. Като концепция и структура предшества съвременните Short Magnum. И няма никакъв търговски успех. Или .280 Remington, който е от 1957 г. и бе предложен от предприятието Remington като ефикасна алтернатива на патрона .270 Winchester. Но няма късмет въпреки многократните опити от страна на производителя да го лансира отново. Или патрон 7 мм Weatherby Magnum. Макар да остава и днес в производство от 1944 г., много малко е разпространен и използван.

Да не говорим за патроните 7x57 или за 7x64, почти непознати в Америка или използвани от малък брой ценители.

Ако решим да направим хронология на патроните калибър 7 мм, поне на най-известните, ще бъде интересно да се отбележи, че най-старият е патрон 7x57 – датира от 1892 г. Следва го патрон 7x64 – през 1917 г., патрон 7 мм Weatherby – през 1944 г., патрон .280 Remington – през 1957 г., патрон 7 мм Remington Magnum – през 1962 г., патрон .284 Winchester – през 1963 г. Стигаме до 1980 г., за да видим изчезването на патрон 7 мм – 08.

Освен европейските патрони 7 мм, се забелязва известна настойчивост на американските производители на оръжия и патрони да предлагат калибър 7 мм. Тези опити да си осигурят по-големи или по-малки парчета от ловния пазар продължават и днес със Short Magnum (като патрон 7мм WSM и равностойния му калибър на Remington) и с многобройните 7 мм Super или Ultra (като патрон 7 мм STW и най-новия патрон 7 мм Remington Ultra Magnum).

Причината за тази настойчивост, така да се каже, идва от факта, че патроните 7 мм са особено подходящи за повечето дивеч, който може да се ловува в САЩ – от малките и недоверчиви антилопи pronghorn до лопатарите, елените, лосове и мечките гризли. Има обаче бързо разпространяваща се тенденция за тези

Известни и по-малко известни патрони калибър 7 мм. От ляво надясно: 7-08, .284 Winchester, .280 Remington, определено няколко години след появата си като 7-мм Express Remington при опит (фалсурал) отново да го пласира като алтернатива на .270 Winchester. Следват едн 7-мм Remington Magnum и едн 7-мм Weatherby Magnum.

животинки да се използват доста по-големи и мощни калибри.

Както казвах, патрон 7-08 се появява през 1980 г. и представлява една от многобройните официални „изяви“ на големия производител на патрони. Изява на един wildcat, който е в обращение няколко години с името 7 мм – .308 и се различава от официалната версия по незначителни детайли при конуса и шийката.

Оттогава той има сравнително добро разпространение и популярност благодарение на много положителни характеристики. Не на последно място сред тях е фактът, че не е един много повече или по-малко Magnum. Тоест има относително ниска сила, скромнен откат при леки оръжия, и способност да поваля дивеч с добър обем с тежки и много тежки куршуми спрямо капацитета на гилзата му (например от

160 и 175 грейна), а също така дава добри резултати по varmint и с леките от 110 и 120 грейна.

Заради тези характеристики патронът 7-08 се използва и от хора, които не обичат отката и шума на патроните от класа на 7-мм Remington Magnum. Те оценяват лекотата и маневреността на оръжията, които стрелят с този умен патрон. Обаче при начинаещите и жените, категория ловци, на които често е препоръчван от експертите и журналистите, патронът не се радва на добър прием.

Известни роднини

Както подсказва името, патронът 7-08 не е нещо друго, а .308 Winchester със стеснена шийка при конус от .284 инча, равен на 7,21 мм, без други модификации. Достатъчно е да се прекара една гилза .308

Патрон калибър .308 Winchester със съответната гилза; една гилза 7-08, постигната чрез калибруване на .308 в die от тила full length; едн патрон 7-08. Може да се отбележи, че височината на двете гилзи е същата, докато общата височина на 7-08 е малко по-голяма от тази на .308 Winchester.

в един die калибратор, за да получим идеална гилза, готова да бъде изстреляна без нужда от други операции като например струговане на шийката. Струговането е необходимо при други wildcat, но не и в нашия случай (поради намаляването на диаметъра на шийката само с 0,6 мм, тоест от 8,5 на 7,9 мм, което не уплътнява значително стените му).

Тук се е оказал важен малкият разход за получаване на гилзи 7-08 от цивилните или военните .308, изключително разпространени в САЩ. Много американски ловци, снаряжаващи патрони, са чувствителни към икономията, поради което този хубав и интересен патрон (привидно малък, но с неподозирани възможности) все още е в обращение, за разлика от много други от неговия калибър.

Разучих възможностите му с карабина Voere, асемблирана върху затвор Mauser 98, с цев от 650 мм, равна на 25,5 инча. Ръчно снаряжените патрони разгрънаха най-доброто от постиженията си по отношение на скоростта и кинетичната енергия. Макар че гилзата им е по-къса с около 5,5 мм спрямо тази на 7x57, благодарение на по-добрата проектантска структура и на леката коничност от основата до върха (съчетана с намалената дължина на шийката) патронът 7-08 се оказва с мощ-

ност равна на немския патрон. Но разви по-големи скорост и кинетична енергия заради по-високото работно налягане. 4.150 бара е максималното по нормите на Сир, срещу 3.900 на патрона 7x57! Затова гилзата изисква барути със средна и висока степен. Като цяло разучих 9 броя, които в нарастващ порядък са следните: IMR 4064, Vectan Tu 4000, Vihtavuori N140, IMR 4320, Norma 202, Vectan Tu 5000, IMR 4350, Vihtavuori N540, Vectan Tu 7000 и Vihtavuori N160. Експерименталните куршуми бяха четири: един 120 грейна JHP Hornady, един 145 грейна JSP Speer (на негово място могат да се използват всички куршуми 140 грейна в търговската мрежа), един 160 грейна JSPBT Sierra (може да се замени с някой от многото 162 грейна JHP, между които един много хубав Match Hornady) и един 175 грейна Sierra от типа JSPBT.

Единствените фабрични патрони, които успях да намеря, са производство на Norma с куршум Nosler от 140 грейна.

Вляво: патрон 7-08 до гвата най-разпространени европейски патрона със същия калибър – 7x57 и 7x64. Последният е равен на .280 Remington, но с лека разлика при разположението на конуса и коничността на тялото.

Долу: 7-08, 7x57 и 7x57R. Може да се забележи по-голямата компактност на патрона 7-08, заради по-късата гилза, което не пречи да покаже значително по-високи постижения спрямо тези на немския патрон като скорост и кинетична енергия.

Между другото, ако човек желае, с този патрон при дълги цеви може да се постигне 25 или 26" (640–660 мм) кинетична енергия и 360–380 kgm с най-прогресивните барути от изследването, а именно N540 и N160.

Точното тегло

Що се отнася до куршумите, най-подходящите за този патрон са тези от 140-150 грейна, и от 160 грейна, въпреки че с тях патронът 7-08 показва леки белези на дискомфорт. Куршуми 175 грейна могат да се използват с по-прогресивни барути, защото само те могат да изтласкат тежки куршуми с такава скорост, че да ги заредят с високи нива на кинетична енергия. Дават изключителни резултати при дивеч с голям размер, агресивен и потенциално опасен, но и за стрелба на не много големи разстояния.

Всички ръчно снаряжени патрони бяха асемблирани с гилзи от цивилни .308 Winchester, производство на Norma, с капсули Winchester large rifle, така че да не надвишават обща височина от 71,0 мм, със стойности на free boring от 1,5 до 2,0 мм. По това патронът 7-08 се различава от прародителя си 7x57, който с колебаещи се височини от 78,0 до 82,0 мм се движи с free boring около 7,0 мм с всички патрони с европейски произход, в частност и с проектираните от Пол Маузер. Това е чудесен патрон за европейски лов и компактен (както твърди Barnes в единнадесетото издание на Cartridges of the world, Remington го представя за един от първите куршуми, подходящи за карабини с къс затвор). Той предшества концепцията на бъдещите Short Magnum, не е прекалено краен и е ефективен и продуктивен (съотношението между доза барут и развита кинетична енергия). Този 7-08, според мен и според много американски експерти, е един от най-добрите 7-мм средни, които съществуват в обращение днес.

Предприятието посочва скорост от 2.820 ft/sec, равно на 860 м/сек и 342 kgm, докато те показаха по-високи стойности, равни на 2.857 ft/sec и цели 870 м/сек при 350 kgm кинетична енергия.

Става дума за изключително постижение, ако се вземе предвид, че патронът 7-08 се движи средно с кинетична енергия от 330-340 kgm независимо от теглото на куршума. Това са стойностите, които си струва да се поддържат с ръчно снаряжените патрони, постигнати с всички проучени барути.

Между тях най-добри могат да се считат барутите Tu 5000 и N540, които ми позволиха не само да постигна, но и да задмина горепосочените нива на кинетична енергия, без симптоми за опасно налягане.

И за двата барута, както и за останалите, включени в това проучване, посочих като максимални всички комбинации, които надвишиха 350 kgm, макар че не забелязах тревожен знак.

■ Баллистична таблица

Фабрични муниции

Марка	Тип куршум	Тегло на куршума (grs)	V ₀ (ft/sec)	V ₀ (m/sec)	Sd	E ₀ (kgm)	Note
Norma	Nosler Partition	140	2857	870,8	7,2	350,0	Norma 2820-860

Ръчно снарядени муниции

Зареждане	Барут	Доза (grs)	Тип куршум	Тегло на куршума (grs)	V ₀ (ft/sec)	V ₀ (m/sec)	Sd	E ₀ (Kgm)	Забележка
1.	Imr 4064	43,0	Hornady JHP	120	2.915	888,6	3,9	313,2	-
2.	Imr 4064	38,0	Speer JSP	145	2.690	819,9	5,2	322,5	-
3.	Imr 4064	40,0	Speer JSP	145	2.784	848,6	9,3	345,2	-
4.	Imr 4064	35,0	Sierra JSPBT	160	2.477	755,0	2,7	301,4	-
5.	Imr 4064	37,0	Sierra JSPBT	160	2.560	780,3	3,4	322,1	-
6.	Imr 4064	33,0	Sierra JSPBT	175	2.356	718,1	5,4	298,2	-
7.	Imr 4064	35,0	Sierra JSPBT	175	2.448	746,2	9,7	322,1	-
8.	Vectan Tu 4000	43,5	Hornady JHP	120	3.077	937,9	3,0	349,0	-
9.	Vectan Tu 4000	38,0	Speer JSP	145	2.657	809,8	6,5	314,2	-
10.	Vectan Tu 4000	40,0	Speer JSP	145	2.778	846,6	3,7	343,6	-
11.	Vectan Tu 4000	36,0	Sierra JSPBT	160	2.530	771,1	4,3	314,4	-
12.	Vectan Tu 4000	38,0	Sierra JSPBT	160	2.628	798,7	7,7	337,4	-
13.	Vectan Tu 4000	34,0	Sierra JSPBT	175	2.387	727,6	3,2	306,1	-
14.	Vectan Tu 4000	36,0	Sierra JSPBT	175	2.491	759,3	4,0	333,5	-
15.	Vihtavuori N140	44,5	Hornady JHP	120	2.965	903,7	9,8	323,9	-
16.	Vihtavuori N140	46,9	Hornady JHP	120	3.115	949,5	4,8	357,6	Max-Viht. 3.048/929
17.	Vihtavuori N140	41,0	Speer JSP	145	2.697	822,4	8,9	324,3	-
18.	Vihtavuori N140	42,5	Speer JSP	145	2.854	869,8	6,1	362,7	Максимална гоза
19.	Vihtavuori N140	38,0	Sierra JSPBT	160	2.474	754,0	5,1	300,7	-
20.	Vihtavuori N140	39,5	Sierra JSPBT	160	2.576	785,3	4,9	326,2	-
21.	Vihtavuori N140	36,0	Sierra JSPBT	175	2.316	706,1	6,9	288,4	-
22.	Vihtavuori N140	37,5	Sierra JSPBT	175	2.382	726,0	3,9	304,9	-
23.	Imr 4320	41,0	Hornady JHP	120	2.707	825,0	5,9	270,0	-
24.	Imr 4320	43,0	Hornady JHP	120	2.848	868,0	4,1	298,8	-
25.	Imr 4320	38,0	Speer JSP	145	2.564	781,5	4,7	292,7	-
26.	Imr 4320	40,0	Speer JSP	145	2.677	815,9	5,0	319,1	-
27.	Imr 4320	36,0	Sierra JSPBT	160	2.452	747,3	4,7	295,3	-
28.	Imr 4320	38,0	Sierra JSPBT	160	2.478	755,4	2,5	301,9	-
29.	Imr 4320	33,0	Sierra JSPBT	175	2.194	668,7	4,5	258,6	-
30.	Imr 4320	35,0	Sierra JSPBT	175	2.261	682,9	2,5	274,8	-
31.	Norma 202	42,0	Hornady JHP	120	2.982	908,9	6,7	327,6	-
32.	Norma 202	44,0	Hornady JHP	120	3.075	937,3	4,7	348,6	-
33.	Norma 202	38,0	Speer JSP	145	2.617	797,7	5,5	304,9	-
34.	Norma 202	40,0	Speer JSP	145	2.704	824,3	1,9	325,7	-
35.	Norma 202	37,0	Sierra JSPBT	160	2.540	774,2	5,3	317,1	-
36.	Norma 202	35,0	Sierra JSPBT	175	2.376	724,1	9,5	303,3	-
37.	Norma 202	36,5	Sierra JSPBT	175	2.468	752,2	3,2	327,2	-
38.	Vectan Tu 5000	46,0	Hornady JHP	120	3.115	949,5	9,1	357,7	Максимална гоза
39.	Vectan Tu 5000	40,0	Speer JSP	145	2.752	838,8	3,2	337,1	-
40.	Vectan Tu 5000	42,0	Speer JSP	145	2.847	867,8	5,4	361,0	Максимална гоза
41.	Vectan Tu 5000	38,0	Sierra JSPBT	160	2.600	792,4	3,2	332,0	-
42.	Vectan Tu 5000	40,0	Sierra JSPBT	160	2.698	822,2	2,0	357,8	Максимална гоза
43.	Vectan Tu 5000	36,0	Sierra JSPBT	175	2.392	729,0	4,7	307,4	-
44.	Vectan Tu 5000	38,0	Sierra JSPBT	175	2.497	761,2	7,3	335,2	-
45.	Imr 4350	47,0	Hornady JHP	120	2.575	784,8	5,2	244,2	-
46.	Imr 4350	49,0	Hornady JHP	120	2.789	850,0	6,3	286,5	-
47.	Imr 4350	43,0	Speer JSP	145	2.494	760,1	2,7	276,8	-
48.	Imr 4350	45,0	Speer JSP	145	2.680	816,8	4,7	319,7	-
49.	Imr 4350	42,0	Sierra JSPBT	160	2.377	724,5	7,2	277,6	-
50.	Imr 4350	44,0	Sierra JSPBT	160	2.555	778,7	2,9	320,6	-
51.	Imr 4350	39,0	Sierra JSPBT	175	2.181	664,7	7,2	255,5	-
52.	Imr 4350	41,0	Sierra JSPBT	175	2.260	688,8	2,5	274,7	-
53.	Vihtavuori N540	46,0	Hornady JHP	120	3.079	938,4	7,3	349,3	-
54.	Vihtavuori N540	48,0	Hornady JHP	120	3.208	977,9	3,2	379,4	Максимална гоза
55.	Vihtavuori N540	42,0	Speer JSP	145	2.762	841,9	2,9	339,8	-
56.	Vihtavuori N540	44,0	Speer JSP	145	2.860	871,9	9,3	364,4	Максимална гоза
57.	Vihtavuori N540	40,0	Sierra JSPBT	160	2.569	783,0	4,3	324,3	-
58.	Vihtavuori N540	42,0	Sierra JSPBT	160	2.742	835,9	4,6	369,6	Максимална гоза
59.	Vihtavuori N540	38,0	Sierra JSPBT	175	2.408	734,0	8,3	311,7	-
60.	Vihtavuori N540	40,0	Sierra JSPBT	175	2.562	780,9	3,1	352,8	Максимална гоза
61.	Vectan Tu 7000	46,0	Hornady JHP	120	2.898	833,3	6,1	309,4	-
62.	Vectan Tu 7000	48,0	Hornady JHP	120	3.068	935,1	7,3	346,8	-
63.	Vectan Tu 7000	44,0	Speer JSP	145	2.690	819,9	5,1	322,1	-
64.	Vectan Tu 7000	46,0	Speer JSP	145	2.837	864,7	2,7	358,3	Максимална гоза
65.	Vectan Tu 7000	44,0	Sierra JSPBT	160	2.618	797,9	3,5	336,7	-
66.	Vectan Tu 7000	46,0	Sierra JSPBT	160	2.723	830,0	9,7	364,4	Максимална гоза
67.	Vectan Tu 7000	42,0	Sierra JSPBT	175	2.523	769,0	4,3	342,0	-
68.	Vectan Tu 7000	44,0	Sierra JSPBT	175	2.617	797,7	3,5	368,1	Максимална гоза
69.	Vihtavuori N160	50,1	Sierra JSPBT	160	2.789	850,0	6,5	382,2	Max-Viht. 2.667/813
70.	Vihtavuori N160	44,8	Sierra JSPBT	175	2.474	753,9	2,0	328,9	Viht. 2.387/727

Бележки: установени скорости на 2 м приблизително, при използване на карабина Voere с цев дълга 650 мм. Препоръчвам да не се използват директно максималните комбинации, които в моето изследване дадоха знак за опасно налягане – не може да се каже със сигурност, че ще се държат по същия начин с оръжия и компоненти, различни от използваните от мен. Бележката относно фабричните муниции се отнася до скоростта (ft/sec) и енергията (ft.lbs), цитирани върху опаковката на Norma. Данните от бележките на ръчно снарядените патрони се отнасят до показанията в ръководството на Vihtavuori.